

Weidevogelreservaat 'De Reef'

Cor Crok

'De Reef' moet niet aangepakt worden', zoals één der boeren, die zich kandidaat had gesteld voor Hoofdingelande van het Waterschap in een interview met een Zaanse krant heeft beweerd, maar 'De Reef' moet als weidevogelreservaat goed beheerd worden.

Eigenbelang moet wijken voor het algemeen belang, maar op een zodanige wijze, dat de boer die daaraan meewerkt, wordt gesteund door die gemeenschap en op waardige wijze wordt gehonoreerd voor zijn inbreng. Toen de boeren het jaren geleden in het Reefgebied allang niet meer zagen zitten en er geen geld meer was om kapotte molentjes door nieuwe te vervangen, was het 'Vogelbescherming' die door aankoop van land en het plaatsen van nieuwe molentjes de zaak weer nieuw leven inblies.

Aanvankelijk werden die aankopen door enkele boeren cynisch bekeken, want voor die onrendabele weilandjes moest toch een pachter worden gevonden, die het land ging onderhouden, anders werd het toch niets en zou het land 'verrieten', waardoor de boeren er niets aan hadden en er ook geen weidevogels op konden broeden. Wat zij niet voor mogelijk hielden gebeurde toch: er kwamen nieuwe pachters. Drie ten dode opgeschreven boerderijen bestaan heden ten dage nog en de pachters vinden daar een redelijk bestaan dank zij hun grote inzet en het initiatief van Vogelbescherming. Om met succes weidevogelreservaat 'De Reef' te kunnen 'aanpakken' dient men wél kennis van zaken te hebben en de geschiedenis van dit gebied te kennen, teneinde de juiste maatregelen te kunnen nemen.

Vandaar dat ik eens het één en ander op papier heb gezet.

Cor Crok veertig jaar vogelwachter

Wij hebben jubilaris Cor Crok enige maanden geleden gevraagd om, nu 1989 door milieu-organisaties en door de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten is uitgeroepen tot 'Jaar van de Waarheid', zijn visie te geven op het weidevogelreservaat 'De Reef', een specifiek veenweidegebied.

De schat aan ervaringen en in de loop van veertig jaar opgedane kennis van de vogels en hun biotoop mochten – zo menen wij – niet teloorgaan en deze kunnen dienen bij het op juiste wijze afwegen van alle belangen.

Hij is een man van de 'werkvloer' en hoewel weinig spraakzaam weet hij wat hij zegt.

Hierbij zijn relaas.

Redactie.

In mijn jeugd stonden er 42 houten watermolentjes aan 'De Reef' voor onderbemaling. Het was de tijd dat alles nog op z'n boerenfluitjes werd gedaan. De slootjes en greppels werden met de hand schoongemaakt en het gras werd nog vaak met de zeis gemaaid.

Toen ik als jongen koffie naar de maaiers bracht, hingen de weidevogels boven je en vol trots liet de maaiër soms een legsel zien waar nog een klein bosje gras omheen stond als bescherming tegen de kraaien. Kwamen de jonge Tureluurs te dicht bij ons huis, dan gingen de ouders op de paal van de waslijn staan om ze een halt toe te roepen. Zelfs als je op het houten huisje zat dat op de kant van de sloot stond, zwommen de eenden onder je door...

Of je wilde of niet, je moest wel naar de vogels kijken. Ik ben geboren en getogen op het houten boerderijtje, staande aan het eenzame, smalle

dijkje waar ik nu nog woon. Daar stond mijn wieg en het is dus geen wonder dat het kind een eierzoeker werd. Kievitseieren zoeken en rapen deed in die tijd geen afbreuk aan de vogelstand, maar door het steeds intensiever worden van de landbouw en veeteelt is het rapen niet meer verantwoord. Heel vroeger was de sluitingsdatum van het eierenzoeken 28 april, later 19 en thans 6 april.

Mensen als ik, eierzoekers en jagers, werden door de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels aangezocht om dienst te doen als vogelwachter met de bedoeling na de sluitingsdatum het rapen tegen te gaan. Als politiemans in mijn eigen dorp werd ik opeens heel anders bekeken. Er vielen vrienden af, maar er kamen er ook bij. Ik roeide voor controle in Oostzaan en soms in Landsmeer. Dat waren rijke vogelgebieden en dan heb je als natuurmens er geen moeite mee om de gehele dag alleen in het veld te zijn.

Door de opkomende welvaart, de televisie, natuurfilms en de voorlichting op scholen is het eierenzoeken sterk afgenomen. En dat is maar goed ook, want door de toegenomen mechanisatie in de landbouw en vooral met de ingrijpende voorjaarswerkzaamheden zoals rollen en eggen, kreeg ik het steeds drukker met stokken zetten bij de nesten. Dat doe ik vandaag de dag nog. Bij veel boeren slaat dat aan en daarom belen ze mij van te voren op.

Zonder dat wij mensen het beseffen, zijn wij al jaren bezig elkaar te bevuilen en te vergeven. Al enige jaren groeit er geen kroos meer in de sloten en dat is voor mij een teken dat het water in de polder dood is. De omvang van het oppervlaktewater wordt steeds kleiner door de oprukkende huizenbouw vanaf de Zaankant en de afdammingen van de landerijen. Met de komst van de Coentunnelweg is de circulatie van het oppervlaktewater grotendeels verdwenen en vooral bij de Euverenweg loopt het water helemaal vast. Het toenmalige bestuur van de Polder Westzaan

Dodaars, zoals je die vroeger overal op 'De Reef' tegenkwam.

Foto: Fred Hazelhoff.

heeft daar toen niet goed bij nagedacht. Stilstaand water wordt gauw slecht in een polder met veel bebouwing en lozingen.

Vlak na de laatste oorlog waren er hier nog negen broodvissers en nog enkele die het deden voor bijverdiensten. Vanaf maart tot half november vissen op Aal en Paling, daarna ging men schakelen*) op Baars en Karper tot het invallen van de vorst.

In zeg dit allemaal omdat het één van het ander afhankelijk, want in de natuur geldt nog altijd de wet 'eet of je wordt gevreten'. In het voorjaar als de zon meer invloed krijgt, gaat de schubvis paaieren in de vroeg verwarmde ondiepe sloten, allereerst de Snoek, dan volgen de Baars en Zeelt, de witvis en als laatste de Karper. Aal en eendepullen snoepen van het kuit, Visdiefjes en Futen voeren de jongen met kleine visjes.

In alle stilte broeden de Riethennens, de Waterrallen en de bijna verdwenen Dodaarzen en vlak op het kantje de Kuif- en Tafeleenden, want duikenden lopen slecht, dus die moeten zo te water kunnen plonzen. De sloten en slootjes zijn dan ook de kraamkamers voor jonge vis en pullen. Wij kunnen dan ook niet nog meer sloten missen.

Herinrichting

Met de ophanden zijnde herinrichting van de polder zou dat door domme beslissingen kun-

nen gebeuren. Want dat brengt nog intensievere veehouderij met zich mee en dat betekent een verdere achteruitgang van de weidevogels. Dat het boerenwerk in deze polders niet makkelijk is, heb ik al meer dan vijftig jaar aan den lijve ondervonden, maar ik heb dat nooit trachten te ontlopen. Het is dan ook een goed ding, dat twee jaar geleden, net als in andere veeweidegebieden, bij ons onder leiding van het BBL (Bureau Beheer Landbouwgronden) de Relatienota van kracht werd. De boer kan zelf kiezen voor een licht of een zwaar beheerspakket, wat financieel het beste uitkomt. Het wordt de boer aantrekkelijk gemaakt om te blijven werken, de weidevogels te sparen en de polder te behouden zoals hij nu is. Het wordt hier toch nooit zo dat je als de gebraden haan tussen de koppels koeien kunt lopen. Dat kan men beter in één van de drooggemaakte polders gaan proberen. Het zal me wel niet allemaal in dank worden afgenomen dat ik dit schrijf, maar de ervaring heeft me geleerd, dat het toch niet mogelijk is om met iedereen goeie vrienden te blijven, want dan moet je je in zo veel bochten wringen en dat is iets wat mij niet ligt.

Hier bloeien in het voorjaar de weilanden nog, in de intensief bewerkte polders al lang niet meer. 'Wie de natuur beschadigt, beschadigt zichzelf!'

■ Cor Crok, Nauernase Vaardijk 24, 1551 BA Westzaan.

*) schakelen : een speciale manier van vissen met schakelnetten, die heden ten dage in 'De Reef' niet meer wordt toegepast, maar waarover alléén al een artikel te schrijven zou zijn.